

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

Ksawery Pruszyński. — Többen érdeklődtek, hogy lapunk márciusi számában megjelent „Ember a rokokó templomból” című novella írója kicsoda. Ksawery Pruszyński (olvassd Kszaveri Prusinszki) a modern lengyel irodalom egyik érdekes egyénisége. Született 1907-ben, meghalt 1950-ben. Pályafutását mint újságíró kezdte katolikus és konzervatív lapoknál közvetlenül a második világháború előtt. Sajtótudósítóiként részt vett a spanyol polgárháborúban, a demokratikus erők oldalán. A világháború kitörése után kimenekült Franciaországba és az ott szervezett lengyel hadsereg tagja lett. Mikor Franciaországot leverték a németek, átmenekült Angliába és az ott szervezkedő lengyel hadseregbe lépett. Így került lengyel bajtársaival a norvég frontra. A frontról visszatérve a londoni lengyel kormány moszkvai követének sajtóattaséja lett és egy esztendő telt el a Szovjetunióban, mely ekkor vívta nagy harcát a hitleri hadakkal Sztalingrád alatt. Pruszyński meggyőződéses katolikus volt, ezt nem is rejtette véka alá, de azok közé tartozott, akik józan, reálpolitikai megfontolásból a szovjet—lengyel együttműködést hirdették. A világháború befejezése idején ismét fronton volt, részt vett a franciaországi partraszállásban és a német hadak végleges leverésében. A háború befejezése után hazatért és diplomáciai szolgálatot vállalt. Így érte utól a korai halál. Egy kiküldetése alkalmával Németországban gépkocsibaleset áldozata lett. A róla való megemlékezésnek az ad időszerezés, hogy tíz éve halt meg. Szépirodalmi működése nem több egyetlen kötet elbeszélésnél, melyek mindegyike az idegében harcoló lengyel katonákról szól. A kötet „Tizenhárom elbeszélés” címmel közvetlenül a világháború befejezése után jelent meg. Azóta számos kiadás ért meg. A tizenhárom elbeszélés mindegyike egy-egy kis remekmű. Mélységes katolikus humanizmus és politikailag rendkívüli józanság jellemzi minden sorát. Formáját tekintve elbeszélés-gyűjtemény a műve, de lényegében eposznak érzi az olvasó, a háborúban szenvedő ember nagy részvétellel megírt eposzának.

Epikia. Veszprém. — A helyes fogalmak kétségtelen hozzásegítenek az aggályosság leküzdéséhez. Afelől azonban kétségeink vannak, hogy önnek, mint aggályos léleknek éppen az epikia és a probabilitizmus fogalmában való elmélyedés jelentené a legfontosabb segítséget. Az epikia — a méltányosság lényegében azt jelenti, hogy az erkölcsi törvény követésében nem a holt betűt, hanem az élő szellemet kell szem előtt tartani, tehát előfordulhatnak olyan, a törvény megfogalmazója által előre nem látott esetek, amikor nem szószerint kell alkalmazni a törvényt, hanem eltérő, esetleg ellentétes módon. A probabilitizmus, a valószínűség elve pedig abban áll, hogy olyan esetekben, amelyekre vonatkozóan a törvény nem tartalmaz határozott útmutatásokat, olyan törvényt kell alkalmazni, amely a józan ész és a szakemberek közfelfogása szerint legvalószínűbben ráillik, vonatkozik az illető esetre. Mind a kettő csupa olyat kíván meg, ami éppen az aggályos lelkületből hiányzik: nagyvonalúságot, bátorságot, határozottságot, tiszta látást, bizalmat és szeretetet Isten, nagy felelősségérzetet az emberek iránt. Mérlegelni kell a körülményeket, mérlegre kell tenni a felmerülő szempontokat és az érintett értékeket, ki kell választani a legfőbbet közülük, a többit annak kell alárendelni, esetleg fel kell áldozni érte. Hogyan tudná mindezt megtenni az aggályos? Hiszen lelki baja éppen abban áll, hogy nem tud különbséget tenni az értékek között, az apró kavicsokhoz — innen a skrupulózus, kavicsos elnevezése — éppen úgy ragaszkodik, azokat éppen annyira fontosnak érzi, mint a legnagyobb értékek dragákeit. Dönteni, különösen pedig értékeket feláldozni a nagyobb érték miatt még kevésbé tud, mert nincs meg a szükséges bizalom Isten iránt. Jobban teszi az aggályos, ha ezek tisztázásába merül, amelyek a mindennapi életben fordulnak elő, a mindennapi cselekedetek kapcsán a teljesen tisztán értelmezhető törvények kapcsán. Olyan rendkívüli esetek, amikor csak az epikia és a probabilitás elve igazít el bennünket, a mi kis életünkben aránylag ritkán fordulnak elő, ha előfordulnak, rendelkezésünkre állanak a képzett szakemberek, hogy tanácsot adjanak. Azt ajánljuk tehát, hogy azokkal a fogalmakkal birkózzék, azokat lássa és élje át, amennyire csak bírja, amelyek minden emberi cselekedetnél előfordulnak. Tanulja meg helyesen látni Isten jóságát és irgalmát, foglalkozzék sokat a szeretet gondolatával. Erősítse magában a határozottsá-

got, nemcsak a fogalmak tisztázásával, hanem gyakorlatban, cselekvés által. Meg kell tanulnia bátran cselekedni. Először apró, erkölcsileg semleges dolgokban. Ha habozni, tőprengeni kezd, válasszon ki a lehetséges megoldások közül egyet és mondja határozottan: ezt választom, a többi lehetőség nem érdekel. Ez a válaszuk arra az elkeseredett kérdésére is, hogy nincsen-e kiút az aggályosságból. Igenis, van kiút. Nagyon helytelen volt annak a tanácsadójának a megjegyzése, aki azt mondotta, hogy az aggályosság elkíséri önt élete végéig. Efféle megjegyzéseket tenni amúgy is könnyen elkeseredő aggályos ember előtt: meggondolatlanság és felelőtlenység volna akkor is, ha ez az állítás igaz volna. De nem igaz. Vegye elő a szentek életét, elsősorban olyanokét, akik bűnös élet után fordultak Istenhez. Ezeknél megtérésük után gyakran, szinte minden esetben bekövetkezik egy időre az aggályosság. Csak egyet említünk: a modern katolikus lelkiesség egyik legnagyobb egyéniségét, Loyolai Szent Ignácot. Megtérése után évekig küzdött az aggályossággal. És leküzdötte. Mikor az ember eljut az önismeret és az istenszeretet magasabb fokára, az aggályosság feloldódik és idővel egészen eltűnik.

Laudetur. — Köszöntésünk, a Dicsértessék eredetéről a katolikus forrasmunkák csupán annyit jegyeznek fel, hogy a reformáció, illetve a katolikus reformáció idején, tehát az újkor elején keletkezett. Először V. Sixtus pápa (1585—1590) fűzött hozzá búcsút.

Egy régi olvasónő. — Levelében nem írja meg pontosan, miben állanak az említett helyen feltámadó gondolatai. Így nem tudjuk megítélni, valóban bűnös gondolatok-e azok és ha igen, hogyan küzdjön ellenük. Abból, amit mond, egyformán lehetséges, hogy semmi bűnös nincs azokban, de az is, hogy súlyos veszedelemmel fenyegetik lelkét. Azt megértjük, hogy névtelen levélben panasolja el problémáját, de ha tanácsot akar kapni, pontosabb helyzetképet kell adnia önmagáról. Annyit azonban így is mondhatunk, hogy semmiképpen se helyes abbahagyni a szentségekhez való járulást, mert gondolatai miatt tisztátalannak érzi magát. Nem az angyaloknak rendelte Jézus, lelkünk orvosa a szentségeket, hanem embereknek, bűnösöknek lelkük gyógyulására. Éppen ilyenkor kell belekapaszkodni a szentségekbe, mint a mentő kötélbe, amikor súlyos kísértések gyötrik, esetleg erkölcsi bukás fenyegeti az ember lelkét. Elsősorban természetesen a gyónással kell gyakran élnünk. Azt írja, szegényli feltárni lelkét, elmondani gondolatait a papnak. Önnel is éreznie kell, hogy ez helytelen magatartás. Ha talán az ismerős pap személye zavarja, keressen teljesen ismeretlen gyóntatót. Ha attól fél, hogy megpirongatja majd a pap, keressen olyat, aki majd meg is vigasztalja, bátorítja. De mindenképpen el kell mennie gyónni és a gyónásban lelkét őszintén fel kell tárnia, ha segítséget, útmutatást és gyógyulást kíván. Annyit mi is mondhatunk, hogy ajánlatos, ha elkerüli azt a helyet, ahol rossz gondolatai támadnak. Az ember nem igen tudja tökéletesen szabályozni a fantáziáját. Különlegesen nagyfokú fegyelmezettség szükséges hozzá, hogy valaki rögtön el tudja nyomni a képzeletében jelentkező zavaró képeket. De amennyire elkerülhetetlen az ilyen képek jelentkezése, annyira okatlan dolog azok felidézése, az olyan alkalmak keresése, amelyek táplálják, erősítik az ilyeneket.

D. R. Budapest. — Az egyház nem ismeri a házasság felbontását. Amire ön gondol, az a házasság érvénytelenségének kimondása. A kettő között lényegbevágó és alapvető különbség van. Az elsőnél egy érvényben levő házasság megszüntetéséről van szó, az utóbbiban annak megállapításáról, hogy a házasság egyáltalán nem állott fenn, nem volt érvényben. Érvényben levő házasságnál csupán a különválástást, azaz a felek különélését ismeri az egyház, olyan esetekben, amikor valamilyen súlyos oknál fogva lehetetlen a felek együttélése. Mind az érvénytelenítésre, mind a különválástásra vonatkozóan pontosan felsorolja az egyházi törvénykönyv, melyek a szükséges és elégséges okok, amelyek alapján meg lehet ítélni a szükséges eljárást. Az illetékes plebánus megadja a megfelelő tájékoztatást.